

PLA ACCIÓ TUTORIAL

ESCOLA GUINARDÓ SCCL
Febrer 2016

SUMARI

1. Introducció
2. Objectius Generals de l'acció tutorial
3. Criteris d'elecció i tasques de la tutoria
4. Metodologia
5. Avaluació del pla d'acció tutorial
6. Programació de les activitats anuals

1. INTRODUCCIÓ

El present document busca definir els objectius generals que es volen aconseguir amb l'acció tutorial i establir el seguiment i avaluació de les programacions de cada nivell.

Ara bé, es tracta d'un document obert, en el qual es tracen unes línies a seguir i es proposen una sèrie d'activitats que poden canviar, adaptant-se a les circumstàncies de cada curs acadèmic.

En tot cas, el Pla d'Acció Tutorial (en endavant, PAT) conté com a prioritats de centre:

- El coneixement i seguiment de l'alumnat.
- L'atenció a la diversitat.
- El treball relacionat amb l'educació emocional i, per tant, la potenciació d'hàbits, actituds i valors (d'estudi, de convivència, de solidaritat, de lleure, de salut, etc).
- La dinamització de la classe (del nivell educatiu) i la coordinació d'aquesta amb altres cursos. Treballem per a la cohesió del grup i per fomentar el sentiment de pertinença a la comunitat escolar.
- L'orientació personal, acadèmica (i, a 2n cicle de l'ESO, professional) de l'alumnat.
- La coordinació de les actuacions de tot el personal docent que imparteix classes al grup i, molt particularment, la preparació de les juntes d'avaluació.
- La comunicació i el foment de la participació de les famílies.

2. OBJECTIUS GENERALS DE L'ACCIÓ TUTORIAL

L'acció tutorial comprèn el conjunt d'activitats d'orientació personal, acadèmica i professional que s'adrecen als alumnes. S'exerceix de forma compartida per part de tot el professorat en tant que l'activitat docent implica, a més de la dinamització dels ensenyaments propis de l'àrea, el seguiment i l'orientació del procés d'aprenentatge dels alumnes i l'adaptació dels ensenyaments a la diversitat de necessitats educatives que presenten.

Els objectius generals que guien la nostra acció tutorial són:

- Aconseguir un bon nivell de cohesió de l'alumnat a l'escola i als seus respectius nivells i cursos.
- Fomentar la participació activa de l'alumnat en la vida del centre.
- Potenciar hàbits, actituds i valors (d'estudi, de convivència, de solidaritat, de lleure, de salut).
- Afavorir la participació de les famílies a la comunitat escolar.
- Proporcionar a l'alumnat una orientació educativa i acadèmica, d'acord amb les aptituds, necessitats i els interessos que mostrin.
- Donar atenció a les necessitats educatives especials.
- Orientar i atendre de la dinàmica de classe.

Tot i que el nostre programa d'Educació emocional (en endavant, EE) no es limita a la feina de la tutoria sinó que és un dels nostres eixos transversals, les estones d'assemblea i la relació tutorial faciliten, molt especialment el treball del mateix. A més, tant a Infantil com a Primària, és la tutoria d'impartir aquesta "matèria" en el marc de la matèria de Cultura i Valors.

Per això, els següents objectius del programa d'EE són també objectius del PAT:

1. Objectiu general: conèixer i comprendre les pròpies emocions i les dels altres.

Descripció: és la capacitat per prendre consciència de les pròpies emocions i de les emocions dels altres, incloent l'habilitat de captar el clima emocional d'un determinat context.

Objectius específics:

1.1. Adquirir un major coneixement de les pròpies emocions.

Descripció: capacitat per percebre amb precisió els propis sentiments i emocions, identificar-los i etiquetar-los. Això inclou la possibilitat d'estar experimentant emocions múltiples. Habilitat per utilitzar el vocabulari emocional i els termes expressius habitualment disponibles a la nostra cultura per etiquetar les pròpies emocions.

1.2. Identificar les emocions dels altres.

Descripció: capacitat per percebre amb precisió les emocions i perspectives dels altres. Saber servir-se de les claus situacionals i expressives (comunicació verbal i no verbal) que tenen un cert grau de consens cultural per al significat emocional. Capacitat per implicar-se empàticament en les experiències emocionals dels altres.

2. Objectiu general: aprendre a regular les pròpies emocions.

Descripció: Capacitat per gestionar les emocions de forma apropiada. Suposa prendre consciència de la relació establerta entre emoció, cognició i comportament; emprar estratègies d'afrontament correctes; capacitat per autogenerar-se emocions positives, etc.

Objectius específics:

2.1. Desenvolupar l'habilitat de regular les pròpies emocions.

Descripció: capacitat per expressar les emocions de forma apropiada. Habilitat per comprendre que l'estat emocional intern no necessàriament es correspon amb l'expressió externa, tant en un mateix com en els altres. Autocontrol de la impulsivitat (ira, violència, comportaments de risc)

2.2. Desenvolupar la tolerància a la frustració.

Descripció: tolerància a la frustració per prevenir estats emocionals negatius (estrès, ansietat, depressió), entre altres aspectes.

2.3. Aprendre tècniques de relaxació i concentració

Descripció: habilitat per afrontar emocions negatives mitjançant la utilització d'estratègies d'autoregulació que millorin la intensitat i la durada d'aquests estats emocionals.

2.4. Adoptar una actitud positiva davant la vida.

Descripció: capacitat per experimentar de forma voluntària i conscient emocions positives (alegria, amor, humor, fluir) i gaudir de la vida.

3. Objectiu general: potenciar l'autoestima i la motivació.

Descripció: tenir una imatge positiva d'un mateix; estar-ne satisfet i mantenir bones relacions amb un mateix.

Objectius específics:

3.1. Prendre consciència de la pròpia autoestima i millora d'aquesta

Descripció: sentir-se optimista i potent (*empowered*) a l'afrontar els reptes diaris; intenció de ser just.

3.2. Potenciar la capacitat d'esforç i l'habilitat d'automotivar-se.

Descripció: capacitat d'automotivar-se i implicar-se emocionalment en activitats diverses de la vida (personal, social, etc). Capacitat per fixar objectius positius i realistes.

4. Objectiu general: desenvolupar una major competència emocional en les relacions socials.

Descripció: és la capacitat per mantenir bones relacions amb altres persones. Aquesta competència suposa dominar les habilitats socials, tenir capacitat de comunicar-se de forma efectiva, respecte, actituds prosocials, assertivitat, etc.

Objectius específics:

4.1. Potenciar actituds de respecte i tolerància.

Descripció: intenció d'acceptar i apreciar les diferències individuals i grupals, i valorar els drets de totes les persones. Acceptar la diversitat ideològica. Comprendre que no hi ha una única manera de veure les coses i que no sempre hem de tenir la raó.

4.2 Desenvolupar les habilitats comunicatives: comunicació no verbal, capacitat d'escolta i assertivitat

Descripció: capacitat per atendre els altres, tant en la comunicació verbal com no verbal, per rebre els missatges amb precisió. Capacitat per iniciar i mantenir converses, expressar els propis pensaments i sentiments amb claredat, tant en comunicació verbal com no verbal, i demostrar als altres que han estat ben compresos.

Mantenir un comportament equilibrat, entre l'agressivitat i la passivitat; això implica la capacitat de dir "no" clarament i mantenir-ho, per evitar situacions en què un pot veure's pressionat, i demorar actuar en situacions de pressió fins a sentir-se adequadament preparat. Capacitat per defensar i expressar els propis drets, opinions i sentiments.

4.3 Adquirir habilitats socials

Descripció: Dominar les habilitats socials bàsiques: escoltar, saludar, acomiadar-se, donar les gràcies, demanar un favor, demanar disculpes, etc.

Intenció d'implicar-se en comportaments segurs, saludables i ètics. Assumir la responsabilitat en la presa de decisions. Capacitat per avaluar críticament els missatges socials, culturals i dels *mass media*, relatius a normes socials i comportaments personals.

4.4 Potenciar el sentiment de pertinença al grup i el valor de la cooperació

Descripció: capacitat per esperar torn; compartir i mantenir actituds d'amabilitat i respecte als altres.

4.5 Augmentar la comprensió del conflicte i el repertori d'habilitats i recursos en Gestió Dialogada de Conflictes (GDC).

Descripció: capacitat per identificar situacions que requereixen una solució o decisió i avaluar riscos, barreres i recursos. Capacitat per adoptar comportaments apropiats i responsables de solució de conflictes. Capacitat per resoldre conflictes en pau, considerant la perspectiva i els sentiments dels

altres. Capacitat per identificar la necessitat de recolzament i assistència i saber accedir als recursos disponibles apropiats.

3. CRITERIS D'ELECCIÓ I TASQUES DE LA TUTORIA

Entenem que tot el professorat del centre contribueix al procés de socialització de l'alumnat. Ara bé, el paper de la tutoria és fonamental. Per això, en el nostre centre donem molta importància a l'elecció de la tutoria i ho fem seguint els següents criteris:

- Els i les tutors/es són designats per l'equip directiu, escoltant a l'equip pedagògic. No obstant això, es tenen en compte les preferències individuals i aquelles manifestades pel cicle. L'exercici de la tutoria és obligatori.
- Els criteris d'elecció de tutor/a tindran en compte els següents aspectes, per aquest ordre de prioritats: necessitats pedagògiques del centre, nombre d'hores de classe amb els alumnes a tutoritzar, experiència docent i interessos personals dels mestres.
- Mentre el centre educatiu disposi de doble línia d'ensenyament es tendirà a que cada tutoria de l'ESO estigui formada o reforçada per 3 mestres-tutors.
- La formació de grups dobles d'un mateix curs es realitza de forma equilibrada, tenint en compte les variables següents: si és nen o nena, si ha estat repetidor o no durant algun curs (edat), si és un alumne/a nou a l'escola.
- La pertinença a un grup o altre del mateix curs no implica cap diferència de funcionament. Sempre que es pugui, es realitzaran activitats conjuntes de tots dos grups, especialment pel que es refereix a assemblees, sortides pedagògiques o lúdiques.
- La formació dels grups classe a Infantil i Primària es fa seguint la proposta de la tutoria del curs passat. A l'ESO l'elabora la tutoria entrant després de ser informada per la tutoria anterior.

Les tasques de la tutoria són:

- Tenir coneixement del procés d'aprenentatge i d'evolució personal dels alumnes. Prestar atenció individualitzada a cada alumne/a.
- Assumir, de manera compartida i equitativa totes les tasques que es deriven del seguiment de l'alumnat.
- Programar, implementar i avaluar les activitats que es duren a terme en l'hora setmanal de tutoria (a la nostra escola rep el nom d'assemblea). A Educació infantil s'ocupen també de l'estona d'Educació emocional. A Primària també (és l'estona de Cultura i valors cívics).
- Aplicar els eixos transversals de l'escola (solidaritat, medi ambient i gestió dialogada de conflictes i educació emocional) a les accions tutorialmentals.
- Fomentar la participació de l'alumnat en la vida del centre i en les activitats culturals de l'entorn.
- Dur a terme la informació i l'orientació acadèmica de l'alumnat.

- Coordinar la coherència de les activitats d'ensenyament - aprenentatge i les activitats d'avaluació de tots els docents que intervenen en el procés d'ensenyament del seu grup d'alumnes. Tractar qüestions que afectin el curs i/o l'assignatura (en cas que els dos/tres tutors/es facin la mateixa assignatura).
- Vetllar per la convivència del grup d'alumnes i la seva participació en les activitats del centre.
- Responsabilitzar-se de l'avaluació del seu grup d'alumnes en les sessions d'avaluació. Presidir-ne les juntes d'avaluació.
- Tenir cura de vetllar per l'elaboració dels documents acreditatius dels resultats d'avaluació i de la comunicació d'aquests als pares o representants legals dels alumnes. Revisar els expedients acadèmics dels alumnes.
- Fer a la fi de cada curs escolar el traspàs d'informació de l'alumnat a la nova tutoria, així com contactar amb responsables de l'anterior centre en cas d'alumnat que s'incorpori a l'escola.
- Vetllar perquè a les dues reunions generals de pares, mares i mestres que es convoquen durant el curs, se'ls mantingui informats de les característiques més rellevants de l'organització i el funcionament del centre, així com de les qüestions d'importància que afectin al grup d'alumnes en particular.
- Mantenir una relació suficient i periòdica amb els pares dels alumnes o representants legals, per informar-los del seu procés d'aprenentatge i de la seva assistència a les activitats escolars (com a mínim, un cop l'any al llarg de la primera meitat de curs). Si s'escau, la tutoria s'encarregarà també d'entrevistar-se amb psicòlegs o altres professionals de l'atenció educativa (EAP, serveis socials, etc.). En cas que algun dels representants legals desitgi que participi a les entrevistes alguna altra persona, ho haurà de comunicar prèviament a la tutoria i aquesta decidirà si és o no convenient.
- Realitzar entrevistes individualitzades de tutoria amb els alumnes i els seus pares/les seves mares, per tal de ajudar-los en el seu procés formatiu i establir plans de millora de cada alumne/a.
- Establir els vincles família-centre i resoldre en primera instància els possibles conflictes de l'alumne relacionats amb el centre.
- Preparar, fer i recollir a la plataforma digital les entrevistes amb pares i mares (una a l'any com a mínim).
- Trametre a les famílies tres informes d'avaluació sobre el desenvolupament dels seus fills/es al centre. A 1r i 4t d'ESO, se'n trameten quatre.
- Portar el control d'assistència dels alumnes. Tindrà la potestat de considerar o desestimar la justificació de faltes d'assistència de l'alumnat. En cas de desacord, correspondrà al/ a la cap d'estudis prendre la decisió pertinent.
- Preparar el que s'ha de comunicar a Cicle.
- Decidir quins nens/es necessiten reforç.
- Determinar els alumnes amb NEE (Necessitats educatives Especials) i elaborar amb el mestre/la mestra de cada assignatura els Plans Individualitzats.

- Mantenir actualitzat i lliurar a coordinació pedagògica el material de tutoria (Pla d'Acció Tutorial).
- Recollir les activitats d'EE i de tutoria realitzades durant el curs en la graella elaborada a tal efecte i enviar-la a l'acabar el curs a la coordinadora del programa d'EE.
- Tenir la classe endreçada, amb l'ajuda dels mestres.
- Mantenir i tenir cura dels llibres cooperatius, amb l'ajuda dels mestres.

Els equips de tutors es reuniran, com a mínim, un cop a la setmana per a facilitar la seva coordinació. Les qüestions que es considerin d'interès es passaran a les reunions de cicle.

4. METODOLOGIA

L'estona d'assemblea és un espai especialment adequat per desenvolupar una gran part de l'acció tutorial. Per aquest motiu, procurem que aquesta segueixi les següents orientacions:

- No fer moltes dinàmiques sinó de donar el temps adequat per a la reflexió.
- Evitar fer assemblees amb grups molt nombrosos.
- Deixar clares les normes de funcionament de les assemblees (parlar per torns, escoltar als altres, no riure de les aportacions dels altres..).
- Fer-les en cercle i/o garantint que hi ha contacte visual de tots els participants.
- Garantir un clima de confiança que permeti a tothom parlar i compartir els sentiments.
- Explicar l'ordre del dia de la reunió i quant de temps dedicarem a cada punt.
- Facilitar i conduir l'assemblea evitant que els tutors en siguin els protagonistes. Per exemple, respectant com tothom el torn de paraula i evitant les frases jutjadores i moralitzants.
- "Retornar" els conflictes a la classe, fent que busquin entre tots la solució.
- Quan es pugui, establir càrrecs rotatius d'assemblea: moderador, controlador de temps, recollidor d'acords, etc., deixant clares les tasques de cadascú.
- Intentar acabar l'assemblea amb algun comentari positiu (de com ha transcorregut l'assemblea o del resultat del debat).

Sense ànim de ser exhaustius, el tipus d'activitats pròpies de l'acció tutorial són:

- Activitats de debat i reflexió.
- Xerrades informatives sobre temes d'interès per als alumnes.
- Entrevistes individuals amb els alumnes.
- Accions que garanteixin l'aprendre a pensar, l'aprendre a aprendre o l'aprendre a estudiar (autoconeixement, tècniques d'estudi, etc.).
- Sessions d'informació a l'alumnat i a les famílies sobre el contingut dels estudis futurs i sortides professionals, mitjançant tests d'autoconeixement, xerrades, debats, guies orientatives, etc.

- Establiment de diferents càrrecs de responsabilitat a la classe i valoració dels mateixos.
- Canvis periòdics de lloc a l'aula.
- Repartiment de material (que és comú a tothom).
- Preparació portes obertes a les famílies.
- Decoració d'aula i espais comuns.
- Gestió d'autoritzacions i circulars.
- Simulacres d'evacuacions.
- Implicació de l'alumnat en les festes escolars (representacions, etc.). A més, a l'ESO l'alumnat tria representants per tal de participar a les reunions de preparació juntament amb els mestres.
- Valoració de les festes i sortides.
- Gestió de conflictes.
- Preparació i realització de nombroses activitats intercicles.
- Dilemes morals.
- Teatralitzacions i role playings.
- Visionat de pel·lícules i curts i cinefòrums.
- Jocs de cohesió.
- Dinàmiques.
- Massatges.
- Tècniques de relaxació i concentració.
- Lectura de contes.
- Sortides lúdiques del centre.
- Colònies escolars i viatge de fi de curs.
- Passi de sociogrames.
- Treball en petits i grans grups.

Tot i que el gruix de les activitats estan pensades per ser dinamitzades pel tutor o tutora del grup, altres seran conduïdes per personal extern (ja sia venint a l'escola o a través de sortides).

5. AVALUACIÓ DEL PLA D'ACCIÓ TUTORIAL

El present Pla d'Acció Tutorial està concebut com un instrument dinàmic al servei dels equips docents en general i dels tutors en particular. Aquest dinamisme obliga a que el document es trobi en un constant procés de revisió.

Quan finalitza el curs, totes les tutories han de recollir a la graella dissenyada a tal efecte, les activitats que han fet els diferents especialistes i ells/es mateixos/es amb el seu grup i fer-lo arribar a la coordinadora del Programa d'educació emocional. Aquesta elabora un petit informe que destaca la coherència de les actuacions entre cursos, el nombre d'activitats realitzades i la seva valoració. A principi del curs següent, totes les tutories reben un recull de les activitats que ha fet el curs tutoritzat des de P3. A més, la coordinadora del Programa, durant el primer trimestre fa un retorn de les activitats realitzades el passat curs i, si convé, proposa alguns canvis.

A més, els equips de tutors dels diferents nivells valoren anualment el funcionament, la utilitat i la coherència en relació al PAT i al PEC de les

activitats realitzades per tal de mantenir-les, eliminar-les o substituir-les per altres. Així mateix, elaboren el PAT del curs següent, tenint en compte que la temporització de les activitats és orientativa i flexible, per tal d'adaptar-la a les característiques del grup i a la seva dinàmica. Pensem que és molt important no tancar totes les sessions de tutoria, sinó que el tutor o la tutora ha de disposar també d'un espai lliure per tal de tractar aspectes que van sorgint en el dia a dia.

6. PROGRAMACIÓ DE LES ACTIVITATS ANUALS

(veure annex)

P3: iniciació al reconeixement d'emocions, autoestima, autonomia, empatia, acceptació diversitat, cohesió de grup, gestió dialogada de conflictes, relaxació, reciclatge.

P4: capacitat d'escolta, respecte diversitat, creació grup, dir la veritat, bromes i mentides, autonomia, respecte, reciclatge, mort, paciència, reconeixement emocions (por, ràbia, alegria, calma, tristesa, amor, vergonya, sorpresa).

P5: reconeixement i regulació emocions, gestió de conflictes, relaxació, por, sinceritat, ser tossut, diversitat, cohesió grup.

1r EPRI: por, autonomia, autoestima, diversitat, relaxació, valoració càrrecs, normes efectives, gestió de conflictes, normes efectives.

2n EPRI: maneres de ser, relaxació, autoestima, valoració càrrecs, sociograma, autoestima, diferents tipologies de família, normes efectives, cohesió de grup i treball cooperatiu.

3r EPRI: relaxació, coneixement i cohesió grup, autoestima, diversitat cultural, respecte al medi ambient, punts de vista diferents davant dels conflictes.

4t EPRI: confiança, autocontrol, tolerància a la frustració (errors), autoestima, diversitat, sociograma, empatia, cohesió grup, assetjament.

5è EPRI: autoestima, comissió verda, maletes emocions, conflictes, amistat, cohesió grup, escrits Mirror, treball sobre les pel.lis Up i La vida es bella, tolerància a la frustració, assetjament escolar. ràbia, odi i enveja,

6è EPRI: confiança, identitat i gènere(Up, zero), esforç i superació personal (El circo de las mariposas), bullying, preparació per a l'ESO, gestió conflictes, pobresa, refugiats, immigració, (Camins difícils per anar a l'escola).

1r ESO: acollida alumnat nou, diversitat i alumnat USEE, jocs de coneixement i cohesió grup, dinàmica normes, jocs confiança, prejudicis, secrets, autoconeixement, jocs cooperatius, pressió de grup, Vídeo "Los niños del agua", "Cobardes", Addiccions (tabac, alcohol i drogues), internet segura, habilitats comunicatives, sociograma.

2n ESO: assetjament ("Cobardes"), sexualitat (vídeo Ausònia), rap emocional, amistat, amic invisible, cartes dels pares per Nadal, drogues, activitats per casal d'avis, empatia i diversitat, anorèxia i bulímia, assetjament, tolerància religiosa, carta pares, sexualitat,

3r ESO: dinàmiques cohesió grup, vídeo reunió de pares, campanya Banc d'aliments (Vídeo Salvados con la comida no se juega), activitats d'orientació, sortida CJAS (sexualitat), activitats colònies, activitats per guanyar diners per viatge (a partir d'abril).

4t ESO: activitats d'orientació acadèmica, organització viatge de fi de curs (activitats per guanyar diners i per decidir què fem durant el viatge), relacions

abusives, sense sostre (Arrels), funcionament cervell emocional, diferència cervell homes i dones, indefensió apresada, autoestima, afectació drogues cervell, hemisferis cerebrals, cohesió de grup, relaxació, empatia, activitats d'autoconeixement.